

**FG1296 Självständigt arbete, avancerad nivå inom lärarprogram
(musik som ämne 1), 15 hp**

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan 2020
Institutionen för musik, pedagogik och samhälle (MPS)

Handledare: Ann-Sofie Paulander

Bianca Bernardi

Gymnasiets och folkhögskolans förberedelser inför musikhögskolestudier

En intervjustudie

Sammanfattning

För att belysa frågan om vilka kunskaper elever behöver för att klara antagningsprov till musikhögskola är syftet med föreliggande uppsats att utforska hur tre musikhögskolestudenter ser på sina högskolförberedande studier i ämnet musik. Forskningsfrågan är: Hur uppfattar studenterna att gymnasieskolans estetiska program och/eller folkhögskolans estetiska kurser förberett dem inför högskolestudier i musik? Studien ramas in av hermeneutisk perspektiv och metoden är kvalitativa intervjuer med tre högskolestuderande i musik. Resultatet är indelat i två teman: Gymnasieskolans högskoleförberedelser och folkhögskolans högskoleförberedelser. Under temat gymnasieskolans högskoleförberedelser framkommer att de intervjuade uppfattar att gymnasieskolan inspirerar dem till fortsatta studier i musik på folkhögskola, att brist på information gällande högskoleutbildningar i musik förekommer och att det föreligger en avsaknad av förberedelser inför högskolestudier i musik. Under temat folkhögskolans högskoleförberedelser framkommer att de intervjuade uppfattar att musicerande i grupp förekommer på folkhögskolor och att dessa förbereder dem inför högskolestudier, att även musikteoretisk undervisning förekommer som förbereder dem för högskolestudier och att träning i auditions och prov förekommer och förbereder dem inför antagningsprov. I sista kapitlet diskuteras det gap som framkommer i de intervjuade studenternas uppfattningar gällande skillnaden mellan gymnasiet kurs och musikhögskolornas antagningsprov, gymnasiet undervisning i musikteori och notläsning, folkhögskolans roll i elevernas musikutveckling, artistdiskurs visavi skoldiskurs samt frågan om alla elever som läser estetisk inriktning på gymnasiet vill bli musiklärare eller musiker. Avslutningsvis diskuteras studiens metod och några förslag på fortsatt forskning ges.

Nyckelord: Gymnasiets estetiska linje, musik, folkhögskola, högskoleförberedande, antagningsprov

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
2	Bakgrund.....	2
2.1	Gymnasieskolans uppgift.....	2
2.1.1	Det estetiska programmet på gymnasiet.....	2
2.1.2	Inriktning musik på gymnasiets program.....	2
2.2	Folkhögskolans uppgift.....	5
2.2.1	Estetiska kurser på folkhögskola.....	6
2.3	Antagningsprov till musikhögskola.....	7
2.3.1	Antagningsprov för ämneslärarlinje inriktning jazz.....	7
2.4	Tidigare forskning.....	9
2.5	Syfte och forskningsfråga.....	12
3	Teoretiskt perspektiv.....	12
4	Metod.....	13
4.1	Design av studien.....	13
4.1.1	Kvalitativa intervjuer.....	13
4.1.2	Urval.....	13
4.1.3	Datainsamling.....	14
4.1.4	Bearbetning och analys.....	14
4.1.5	Etiska överväganden.....	14
4.1.6	Giltighet och tillförlitlighet.....	15
5	Resultat.....	16
5.1	Gymnasieskolans högskoleförberedelser.....	16
5.1.1	Avsaknad av förberedelser inför högskolestudier i musik.....	16
5.1.2	Brist på information gällande högskoleutbildningar i musik.....	17
5.1.3	Gymnasieskolan inspirerar till fortsatta studier på folkhögskola.....	18

5.2	Folkhögskolans högskoleförberedelser	19
5.2.1	Musicera i grupp förbereder för högskolestudier	19
5.2.2	Musikteoretisk undervisning förbereder för högskolestudier	20
5.2.3	Träning i auditions och prov förbereder för antagningsprov	20
6	Diskussion.....	21
6.1	Resultatdiskussion.....	21
6.1.1	Gap mellan gymnasiekurser och antagningsprov.....	21
6.1.2	Gymnasiets undervisning i musikteori och notläsning	22
6.1.3	Folkhögskolans roll i elevernas musikutveckling	23
6.1.4	Artistdiskurs visavi skoldiskurs	24
6.1.5	Inte alla vill bli musklärare eller musiker	24
6.1.6	Det livslånga lärandet.....	25
6.2	Metoddiskussion.....	26
6.3	Fortsatt forskning	26
7	Referenser	28
8	Bilagor	31
8.1	Bilaga 1 - Mejl till informant	31
8.2	Bilaga 2 - Samtycke till medverkan i forskningsstudie.....	32
8.3	Bilaga 3 - Intervjuguide.....	32

1 Inledning

År 2008 började jag mitt första år på gymnasiet. Jag gick musiklinjen med inriktning sång. Efter min allra första sånglektion frågade jag min lärare: ”Hur blir man det du är?” Jag visste absolut inte att det fanns något som hette sångpedagog. Medan hon skrattade sa hon: ”ja, du behöver gå på Kungliga Musikhögskolan”. Detta lät väldigt stort i mina öron, men just den dagen bestämde jag mig för att jag ville bli, sångpedagog.

Åren gick och det blev dags att göra antagningsproven till Kungliga Musikhögskolans lärarutbildning med sång som huvudinstrument. Ett av proven innehöll en a vista-del som innebar att läsa noter direkt från bladet. Jag klarade det inte. Inte heller gjorde jag det de kommande fyra åren som jag sökte till Musikhögskolan. Till slut på mitt femte försök lyckades jag komma in på den utbildning jag längtat efter så länge, men dessa mina erfarenheter ledde till att jag började fundera på hur det kunde komma sig att min utbildning från gymnasiet inte räckte till för att komma in på Musikhögskolan.

Skolverket anger att det estetiska programmet på gymnasiet är ett högskoleförberedande program och att eleverna efter att ha tagit examen från programmet ska ha kunskaper för högskolestudier inom konstnärliga, humanistiska och samhällsvetenskapliga områden. I vissa kursplaner anges att undervisningen ska innehålla spel eller sång efter noter och på gehör. I kurserna för instrument/sång 1 och 2 som jag studerade på gymnasieskolans estetiska program upplevde jag inte att notläsning och strategier för notläsning var något som lärarna lade speciellt stor vikt vid. Det kändes som att det var helt i sin ordning att jag som sångerska inom den afro-amerikanska traditionen inte behövde kunna läsa noter, jag synes inte heller behöva utveckla någon form av teoretisk musikalisk förståelse för vad jag sjöng.

Denna brist på förberedelse under min gymnasietid var enligt mig en orsak till att jag hade det så pass svårt att komma in på Musikhögskolan. Under utbildningens gång till blivande lärare i musik, har denna fråga levt kvar inom mig. I detta arbete som jag nu skriver inom ämneslärarutbildningen i musik, ämnar jag därför belysa på vilka sätt gymnasieskolans högskoleförberedande estetiska program i musik, erbjuder tillräcklig förberedelse och tillräckliga kunskaper inför antagning till högskolestudier i musik.

2 Bakgrund

I detta avsnitt beskrivs dels gymnasieskolans uppgift och dels utvalt innehåll relevant för denna uppsats syfte gällande gymnasieskolans estetiska program. Efter detta följer en beskrivning av folkhögskolornas uppgift och estetiska kurser samt musikhögskolornas antagningsprov. Slutligen följer av ett avsnitt innehållandes forskning inom området.

2.1 Gymnasieskolans uppgift

Svenska skolan vilar enligt Skolverket (2019) på demokratisk grund. Det innebär att utbildningar inom skolväsendet syftar till att alla elever ska ges möjlighet att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningarna ska främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Värderingar som utbildningarna ska förmedla är människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor. Skolan ska således främja inlevelse i, och förståelse för, människor. Den ska också vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att dessa förs fram. Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Skolan har övergripande mål. Ett av målen är enligt Skolverket (2019) att på ett nationellt högskoleförberedande program inom gymnasieskolan ge möjlighet att uppnå kraven för en högskoleförberedande examen som innebär att eleven har tillräckliga kunskaper för att vara väl förberedd för högskolestudier. Ett annat mål är att eleven ska ges möjlighet att tillägna sig så pass goda kunskaper i de kurser som ingår i elevens studieväg, att hon eller han kan använda dessa för vidare studier samt i samhälls-, arbets- och vardagsliv.

I Skolverkets (2019) dokument beskrivs att skolans uppdrag att förmedla kunskaper förutsätter en aktiv diskussion om vad som är viktig kunskap idag och i framtiden. Kunskapen anges komma till uttryck i olika former, så som fakta, färdighet och förståelse. Det innebär att undervisning inte ensidigt ska betona den ena eller den andra kunskapsformen, utan att elevers kunskapsutveckling är beroende av om de får möjligheter att se samband mellan dessa. Skolan ska därför ge elever möjlighet att få överblick och sammanhang samt chans att reflektera över sina erfarenheter och tillämpa sina kunskaper. Skolan ska också ta vara på de kunskaper och erfarenheter som finns i det omgivande samhället som eleverna har från bland annat arbetslivet. Ett annat uppdrag som skolan har är att även förbereda varje elev inför livet efter skolan.

2.1.1 Det estetiska programmet på gymnasiet

Det estetiska programmet på gymnasiet är enligt Skolverket (2019) ett högskoleförberedande program. Det betyder att efter examen från programmet ska eleverna ha tillräckliga kunskaper för högskolestudier inom främst de konstnärliga, humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena. Utbildningen ska ge eleverna allsidig träning i det estetiska hantverket, samt möjligheten att utveckla sina färdigheter och analytiska förmågor. Fem olika inriktningar erbjuds på det estetiska programmet; bild, dans, estetik och media, teater och musik.

2.1.2 Inriktning musik på gymnasiet

Inriktning musik syftar till att ge fördjupande kunskaper i musik från olika tider och kulturer. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att pröva olika metoder för instudering av

musik. Undervisningen ska ta fasta på att stärka elevernas motivation och självförtroende i och under musikutövandet. Genom att arbeta med musik från både tekniskt- och tolkningsperspektiv ska eleverna ges möjlighet att utveckla ett personligt uttryck med en hög konstnärlig kvalitet. Undervisningen ska utveckla musikutövande och konstnärligt skapande samt elevers förmåga att tolka musik. Den ska också ge möjlighet att fokusera på ett musikområde (Skolverket, 2019).

Inom inriktning musik på gymnasiet finns tre kurser som är obligatoriska för varje elev: Instrument eller sång, Ensemble med körsång och Gehörs- och musiklära 1. Utöver dessa finns kurser som kallas ”programfördjupande kurser”. De programfördjupande kurserna är inte obligatoriska utan det är upp till varje gymnasieskola att välja vilka av dem de vill erbjuda sina elever. De programfördjupande kurserna är: Bruksspel och ackompanjemang, Ensemble med körsång, Ensembleledning och dirigering, Körsång 1–2, Musikimprovisation, Musikproduktion 1–2, Rytmik, Ensemble 1–2, Gehörs- och musiklära 1–2 och Instrument eller sång 1–3 (Skolverket, 2019).

Gymnasieskolor som Stockholms estetiska gymnasium¹, Rytmus², Kulturama³ och Sankt Eriks gymnasium⁴ visar i sina poängplaner att de även erbjuder Instrument eller sång 2 och 3, Gehörs- och musiklära 2, Ensemble 2 och Musikproduktion 1–2 som fördjupande kurser. Bara Sankt Eriks gymnasium inkluderar Bruksspel och ackompanjemang och Arrangering och komposition 1 som fördjupande kurser. Vid en närmare titt på dessa gymnasieskolors kursplaner tycks ingen av dem ha till exempel Ensembleledning eller Rytmik bland sina fördjupande kurser.

Nedan beskrivs först de obligatoriska kurserna och därefter de programfördjupande kurserna. Texten som följer är hämtad från Skolverkets (2019) hemsida. De ord eller bokstäver som har fet karaktär har jag tagit från skolverkets hemsida, där ha de valt att fetmarkera viktiga egenskaper som elever ska nå i en specifik kunskapsmål. Jag har valt att behålla det så, eftersom jag tycker att det är en hjälp för läsaren att skillja för att kunna skillja mellan de olika kunskaps målen.

Obligatoriska kurser

Här nedan beskrivs kurserna Instrument eller sång 1 - 3, Ensemble med körsång och gehörs och musiklära 1.

Intrument/sång 1

Syftet med kursen är att eleven ska kunna musicera instrumentalt eller vokal, såväl efter noter och på gehör, på ett grundläggande nivå. Eleven ska också lära sig olika musikaliska instuderings- och övningsmetoder, samt grundläggande egenskaper i röstfysiologi och röstvård (Skolverket, 2019).

Kunskapskraven för att uppnå betyget E i instrument/sång 1 kursen är bland annat att eleven spelar/sjunger, avkodar och realiserar en enkelt notbild på sitt instrument eller med rösten med viss säkerhet. Eleven tar, med tillfredsställande musikaliskt resultat, ansvar för

---

¹ Stockholms estetiska gymnasium: <https://www.estetiska.se>

² Rytmus: <https://rytmus.se>

³ Kulturama: <https://www.kulturama.se>

⁴ Sankt Eriks gymnasium: <https://steriksgymnasium.stockholm.se>

instudering av musik, prövar någon strategi för musikalisk instudering och arbetar efter lärarens instruktioner i sitt eget övande. Eleven ska också redogöra för grundläggande delar av instrumentets konstruktion, funktion och vård, alternativ för grundlägganden röstfysiologi och röstvård (Skolverket, 2020).

För att uppnå betyget A så ska eleven däremot, spela/sjunga, avkoda a prima vista och realisera en enkelt notbild på sitt instrument eller röst med säkerhet. Eleven tar, med tillfredsställande musikaliskt resultat, ansvar för instudering av musik, prövar flera strategier för musikalisk instudering, utarbetar egna strategier, upptäcker och analyserar speltekniska områden i sitt eget övande som behöver särskild uppmärksamhet. Eleven redogör utförligt och nyanserat för delar av instrumentets konstruktion och funktion, alternativt för röstfysiologi och röstvård (Skolverket, 2020)

Instrument/sång 2

Syftet med kursen instrument/sång 2 innefattar samma som på kursen instrument/sång 1 , fast på en fördjupad nivå. Kursen lägger extra vikt på musikalisk kommunikation, publikframträdande och scenärvaro (Skolverket, 2020).

För att uppnå betyget E så ska eleven bland annat, musicera efter noter och på gehör med visst konstnärlig uttryckt. Eleven ska visa en något utvecklad spel eller sångteknik och anpassar den delvis till olika musikaliska uttryck. Eleven kommunicerar med och anpassar sitt musikaliska uttryck med tillfredsställande resultat till publik vid konsertframförande och anpassar sitt musikaliska uttryck till publik och medmusiker med viss lyhördhet (Skolverket, 2020).

För betyget A krävs det att eleven bland annat, musicerar efter noter och på gehör på ett gott konstnärlig och personligt uttryck. Eleven uppvisar en väl utvecklad spel- eller sångteknik och anpassar den väl till olika musikaliska uttryck. Eleven också kommunicera rmed och anpassar sitt musikaliska uttryck med tillfredsställande resultat till publik vid konsertframförande och anpassar sitt musikaliska uttryck till publik och medmusiker med lyhördhet (Skolverket, 2020).

Instrument/sång 3

Syftet med kursen Instrument/sång 3, är samma som instrument/sång 1 fast på ett avancerad nivå. Genrer, stilar och epoker är också delar av kursen, samt musikalisk kommunikation med publik, medmusiker och scennärvaro (Skolverket, 2020).

För att uppnå betyget E ska eleven bland annat tar ansvar för att studera in och framföra omfattande musikverk i valda stilar med tillfredsställande resultat och visar i sitt musicerande ett visst personligt uttryck. Eleven planerar och genomför något konsertframträdande med tillfredsställande resultat och anpassar sitt uttryck efter situation och publik (Skolverket, 2020).

För att uppnå betyget A ska eleven bland annat ta ansvar för att studera in och framföra omfattande musikverk i valda stilar med gott resultat och visar i sitt musicerande ett personligt, konstnärligt uttryck. Eleven planerar och genomför några konsertframträdanden med tillfredsställande resultat och anpassar sitt uttryck efter medmusiker, situation och publik (Skolverket, 2020).

Musikteoretiska inslag, som färdigheten att musicera efter noter är således en del av kursen instrument/sång 1-3. Vikten av att öva på den musikteoretiska färdigheten synes speglas i kunskapskraven för betyget A, i instrument/sångkursen 1. som säger att ”Eleven spelar eller sjunger, avkodar a prima vista och realiserar en enkel notbild på sitt instrument eller med rösten med säkerhet”. Nämnas bör att färdigheter ska öka från en grundläggande nivå, fördjupat nivå och avancerad nivå, respektive kurserna instrument/sång 1-3.

Ensemble med körsång

På den här kursen ska eleverna lära sig att spela/sjunga i ensemble på en grundläggande nivå, samt musicera efter noterad och gehörsbaserad musik. Körsång på en grundläggande nivå, instudering i grupp, intonationsövning och repetitionsmetodik. Grundläggande musikalisk bearbetning, till exempel att göra en andrastämman, välja instrumentering, kompostil, musikalisk form och disposition (Skolverket, 2019).

Gehörs- och musikleära 1

Gehörs- och musikleära 1 är en musikteoretisk kurs, där syfte är att studenterna ska lära sig grundläggande musikteori och därefter kunna applicera detta i praktiskt musicerande. Kunskaper om melodik, harmonik, periodicitet, rytm, noter, ackordbeteckningar och andra musikaliska symboler, samt förmåga att omsätta kunskaperna i musikteori till skapande och musicerande är en viktig del av kursen (Skolverket, 2020)

Programfördjupande kurser

De programfördjupande kurser består av kurserna, Bruksspel och ackompanjemang, Ensembleledning och dirigering, körsång 1–2, musikimprovisation, musikproduktion 1-2, rytmik och ensemble 1.

De programfördjupande kurserna innehåller olika musikteoretiska inslag, som kan ha betydelse för förberedelser inför högre studier i musik. Några av de färdigheterna är: att spela på ett eller flera ackordinstrument, använda rytmik som hjälp för förståelse av puls, taktarter, fraseringar och polyrytmik, samt använda skalor i musikimprovisation. Kursen i körsång har också några musikteoretiska inslag som körmusicerande i flerstämmig körmusik på grundläggande nivå och musicerande i gehörsbaserad och noterad musik. En kurs som kan ha betydelse för antagning till en lärarutbildning i musik är kursen i ensembleledning och dirigering. På den kursen övar eleverna musikaliskt ledarskap samt konstnärligt och personligt uttryck. De sistnämnda kurserna ges endast på några av de gymnasier som har estetiskt program inriktning musik.

2.2 Folkhögskolans uppgift

Folkhögskolan är inte bunden av läroplaner på samma sätt som grundskolan och gymnasiet är. De kurser som folkhögskolan erbjuder är bestämda utifrån folkets behov av utbildning. Folkhögskolor är oftast bundna till idéburna organisationer och folkrörelser (Folkhögskola, 2020).

2.2.1 Estetiska kurser på folkhögskola

Det finns runt 155 folkhögskolor i Sverige, varav ungefär 35 av dem har musikinriktningar. De erbjuder kurser inom bland annat folkmusik, jazz, musik och ljudteknik, körsång med mera (Folkhögskola, 2020).

Ågesta folkhögskola (Ågesta, 2020), Bromma folkhögskola (Bromma, 2020) och Birkagårdens folkhögskola (Birkagården, 2020) är exempel på folkhögskolor i Stockholm som erbjuder högskoleförberedande kurser i musik. Jag har valt att använda mig av dessa folkhögskolor för att beskriva de olika högskoleförberedande musikkurser som folkhögskolan erbjuder. På de här folkhögskolorna kan man ägna sig åt högskoleförberedande studier i musik under ett till två år. Skolorna har följande kurser gemensamt i sina musikprogram:

- Individuell undervisning i sitt huvudinstrument
- Brukspiano
- Ensemble
- Improvisationsensemble
- Musikteori – gehörslära, harmonilära och musikleära
- Ensembleledning, dirigering
- Körsång
- Studiokunskap
- Musikhistoria

Beskrivningen av några av dessa kurser har jag tagit från Birkagårdens folkhögskolas hemsida (Birkagården, 2020).

Undervisning i huvudinstrument

Syftet med undervisningen är att ge dig individuell vägledning i att utveckla repertoar samt att hitta en egen musikalisk riktning. Här får du möjlighet att arbeta på dina musikaliska brister, fylla igen luckor och pröva nya saker. Utformningen av undervisningen gör varje lärare i samarbete med eleven och den baseras på elevernas erfarenhet, intresse, förkunskaper.

Brukspiano

Med pianot som färdmedel syftar kursen till att ge dig grundläggande kunskaper inom pianospel, ackordslära, funktionsanalys samt harmoniska, rytmiska och melodiska förlopp. Ämnet ska ge kunskaper för att kunna spela piano på en grundläggande nivå d v s ackord och enklare melodispel.

Ensemble

I den här kursen får du hjälp med att hitta de verktyg som du behöver för att;

- Utveckla instrumentala och vokala färdigheter i ensembleform
- Förstå det musikaliska samspelet samt din egen funktion
- Stimulera samspel såväl socialt som musikaliskt
- Arbeta i lag
- Ta ansvar för gruppens gemensamma utveckling och dynamik
- Få insikt, förståelse och stilkänsla i olika genrer och musikstilar
- Breddad repertoarkännedom
- Ökad förståelse för de övriga instrumentens funktioner i ensemblespelet

Musikteori

Kursen skall ge dig som deltagare grundläggande kunskaper i musicklära, visa på centrala musik-teoretiska begrepp och behandla musikens form och struktur. Den ska också ge dig grundläggande kunskap i ackords- och harmonilära. Vi vill hjälpa dig att utveckla förmågan till inre hörande och att öva gehör och rytmik självständigt, men även utveckla förmågan till att läsa, förstå och uttrycka notbilder. Kursen skall ge grundläggande kunskaper i harmonisering, arrangering och harmonisk analys samt ge musikteoretiska kunskaper som du kan använda och tillämpa i ditt eget musicerandet.

Ensembleledning

Här får du grundläggande kunskap och praktisk övning i att leda en ensemble. Du får kunskap om olika instrument och deras spelsätt samt övning i att läsa partitur och att kommunicera med musik. Kursen skall utveckla såväl ledaregenskaper som samarbetsförmåga och ansvar för arbete i grupp. Dessutom får du här möjlighet att leda musik samt utvärdera repetitioner eller framträdanden.

2.3 Antagningsprov till musikhögskola

Det finns sex musikhögskolor i Sverige: Kungl. Musikhögskolan i Stockholm (KMH), Högskolan för scen och musik i Göteborg (HSM), Musikhögskolan i Malmö (MHM), Musikhögskolan i Piteå (MHP), Musikhögskolan vid Örebro Universitet (ORU) och Musikhögskolan Ingesund (MHI).

Beroende på vilken inriktning en elev söker, ser antagningsproven något olika ut. Här nedan beskrivs antagningsproven för ämneslärarlinjen inriktning jazz då det är just denna som står i fokus för denna uppsats.

2.3.1 Antagningsprov för ämneslärarlinje inriktning jazz

Antagningsproven för ämneslärare består av två olika typer av prov, dels är det gemensamma prov och dels är det lokala prov. De gemensamma proven benämns G-prov och de lokala benämns L-prov.

G-prov

G-proven, det vill säga de gemensamma proven är lika för alla musikhögskolor i landet, en elev kan därför välja att göra dessa prov på någon av de sex Musikhögskolorna i Sverige oavsett vilken musikhögskola ansökan avser. En elev kan alltså tillgodoräkna sig ett godkänt resultat på G-provet vid en annan högskola än den där provet genomförts (KMH, 2019). G-provet har tre olika delar, sång och spel, musikteori samt samspel, praktiskt gehör och musikaliskt ledarskap. Nedan beskrivs dessa översiktligt, informationen är hämtad från Kungliga Musikhögskolan i Stockholms hemsida (KMH, 2019):

Sång och spel

För godkänt prov ska den sökande

- kunna sjunga en valfri sång till eget ackompanjement på piano eller gitarr
- visa grundläggande vokala färdigheter avseende intonation, flöde och musikaliskt uttryck
- i ackompanjemanget visa grundläggande färdigheter i spelteknik, flöde och musikaliskt uttryck

Musikteori

För godkänt prov ska den sökande

- visa grundläggande kunskaper i musikleära
- visa grundläggande färdigheter i gehör: notering av klingande musikexempel
- visa grundläggande färdigheter i satslära: harmonisk analys, stämföring och utformning av motstämma

Samspel, praktiskt gehör och musikaliskt ledarskap

För godkänt prov ska den sökande

- visa grundläggande färdighet i att återge rytm och melodi på gehör
- visa grundläggande färdighet i att omsätta instruktioner och samverka med andra i ensemblespel
- visa grundläggande färdighet i ensembleledning där momenten instruktion, kommunikation och kunskap om det valda materialet
- visa grundläggande färdighet i att förebilda med röst alternativt instrument

L-prov

L-proven, det vill säga de lokala proven är som namnet anger, de prov som genomförs och bedöms vid den musikhögskola ansökan sker.

KMH (2019) beskriver inte sina lokala prov på hemsidan, utan dessa får den sökande veta några veckor efter anmälan till antagningsprocessen. Utifrån min erfarenhet, ska en sökande till det lokala provet för instrumental/sång-inriktning jazz sjunga eller spela tre olika sånger som hen känner sig bekväm med. Detta betyder inte nödvändigtvis att alla tre låtar framförs, utan juryn kan avbryta när den känner att den har hört tillräckligt. Efter det här momentet följer ett a vista-prov, där den sökande spelar eller sjunger några melodier direkt från notbladet. Efter detta är det lokala provet slut. Dagen efter det lokala provet lämnas besked om provet godkänts, i sådant fall går den sökande vidare till G-provet.

Örebro universitet (ORU, 2019) har ett liknande antagningsprov, men till skillnad från KMH har de två moment till. Utöver tre sånger och a vista-prov, ska de sökande genomföra en härmningsuppgift och improvisera över en ackordföljd.

På Högskolan för scen och musik (HSM, 2019) får den sökande välja en valfri låt samt en från en låtlista som skolan har bestämt. På HSM sker det inget a vista-prov.

Musikhögskolan i Malmö (MHM, 2019) ger två alternativ till sina sökande. Det första alternativet går ut på att välja tre låtar från en befintlig låtlista medan det andra alternativet går ut på att välja en egen låt samt två låtar från en befintlig. Båda alternativen kräver eget ackompanjement på piano eller gitarr. Här nämns inte heller något a vista-prov.

På Musikhögskolan i Piteå (MHP, 2019) ska den sökande förbereda tre musikstycken som visar genbredd, improvisera tillsammans med en kompgrupp på en given harmoniföljd samt göra ett a vista-prov.

På Musikhögskolan Ingesund (MHI, 2019) ska den sökande förbereda två låtar, där en av låtarna ska innehålla ett improviserat solo. Utöver detta ska den sökande utan förberedelse

improvisera över en enkel bluesskala och spela, ackompanjera och improvisera direkt från bladet.

Som vi kan läsa i det här avsnittet, bör de som söker till musiklejarlinjen, vara familjära och ha grundläggande färdigheter i: avista läsning, improvisation, musikalisk ledarskap, gehörs och harmonilära, samt förmåga att ackompanjera sig själv på piano eller gitarr.

2.4 Tidigare forskning

Det har varit svårt att hitta forskning som belyser gymnasieskolans högskoleförberedande estetiska program i musik i förhållande till de förberedelser och kunskaper som behövs inför antagning till högskolestudier i musik. Några studier som är intressanta i sammanhanget har jag dock funnit.

Först beskriver jag innehållet i två olika forskningsartiklar som fokuserar mycket på musiklejarrollen: vilka egenskaper en musiklejar bör ha, samt musiklejarstudenternas egna upplevelser av sina lärares sätt att undervisa under grund- och gymnasieskolan.

Georgii-Hemming, E. & Westvall, M (2010) skriver i sin forskningsartikel *Teaching music in our time: student music teachers' reflections on music education, teacher education and becoming a teacher* om musiklejarstudenters upplevelser av den egna pågående utbildningen, samt om hur väl de tror att den förbereder dem för att undervisa musik efter utbildningen. I forskningsartikeln tar man även i beaktning hur musiklejarstudenternas tidigare erfarenheter från exempelvis grundskola och barndom påverkar deras syn på musikundervisning.

Resultatet från studien delas sedan in i tre olika delar. Den första handlar om studenternas erfarenheter och observationer om musikutbildningen i grundskolan. Här påpekar studenterna en brist på användningen av kursplanen från musiklejarens sida, vilket får som konsekvens att musiklektioner tappar sitt syfte och mål.

“There was a strong concern that music teachers in schools seemed to pay little attention to the curriculum. It was mentioned that, ‘the teachers who have been out in schools long enough ignore the goals of the curriculum’. Instead they reason, ‘I do things the way I have always done’ (Georgii-Hemming, och Westvall, 2010, sid. 14).

Den andra resultatdelen handlar om hur studenterna tycker att musikundervisningen i grundskolan borde vara. Här diskuteras om musiklejarens primära uppgift borde vara att göra musiklektionerna ”underhållande”, vilket är en erfarenhet som många av dem delade från sin egen skolgång. De här observationerna fick studenterna att reflektera över om det här sättet att undervisa ledde till en brist på kontinuitet och progression i musiklektionerna. Studenterna ansåg också att för att väcka ett musikintresse hos elever, bör musikutbildningen ”leda någonstans” – alltså ha ett tydligt mål. Därför föreslog studenterna att musik ska vara ett projektbaserad ämne.

“It is when you do things together with other people you develop an interest for it” (Georgii-Hemming, och Westvall, 2010, sid. 15).

Den tredje resultatdelen handlar om studenternas personliga erfarenheter från innan och efter de inledde sina musikutbildningar. Många studenter berättar att de har haft lärare som har ansett att den ”nya” musikutbildningen inte håller samma standard som den ”gamla”, eftersom den gamla innehöll fler obligatoriska delar som till exempel musikfärdighetsövningar och praktiska undervisningsmoment.

Studenterna sa även att skolorna bör visa upp en annan bild av musik än den som enbart visas upp i media. Det är bra att man i skolan talar om musikbranschen, men samtidigt är det viktigt att inte låta det stanna där – utan belysa de många andra sidorna som finns när det kommer till att arbeta med musik.

De första studenterna pratar om hur musikundervisningen bör vara och de diskuterar om musiklärarens primära uppgift borde vara att göra musiklektionerna ”underhållande”. I en annan forskningsartikel, *Preservice and Experienced Teachers' Opinions of Skills and Behaviors Important to Successful Music Teaching* (1997), skiftar istället skribenten David Teachout, fokuset. Syftet med denna studie är att jämföra svaren som både musiklärarstudenter och erfarna musiklärare har om vilka olika musikaliska kunskaper de anser viktiga för en musiklärare. Teachout samlade en grupp av musiklärarstudenter och en grupp av erfarna musiklärare. De fick rangordna en lista på 40 olika egenskaper/vanor som de tycker är viktiga för musikläraryrket. Teachout kunde se att av de 10 högst rankade egenskaperna, fanns 7 egenskaper som de båda grupperna hade gemensamt. Dessa var: vara mogen och ha självkontroll, kunna motivera sina elever, ha en stark ledarskapsförmåga, involvera eleverna i lärandeprocessen, visa förtroende, vara organiserad och använda/visa en positiv inställning.

Även Karl Asp har i sin doktorsavhandling, *Mellan klassrum och scen - en studie av ensembleundervisning på gymnasieskolans estetiska program* (2015) fokuserat på musiklärarnas roll. Men han tar det ett steg vidare och studerar även hur olika sociala konstruktioner, samt skoldiskurser, kan påverka musikundervisningen. I studien undersöktes även de olika lärandeobjekt som har iscensatts i undervisning och hur musiklärare rasonerar kring valet av dessa. Asp identifierar två olika typer av diskurser som påverkar ensembleundervisningens lärandeobjekt: *artistdiskurs* och *skoldiskurs*.

Artistdiskursen strävar efter att efterlikna ett musikaliskt estetisk-normativt ideal som inte kommer från skolans värld. Diskursen betonar vikten av en musikalisk produkt (konsert), som ska efterlikna de musikaliska ideal som finns i artistvärlden så mycket som möjligt. Även om färdigheter och kvalitet i att spela ett instrument och uppträda är viktiga delar för artistdiskursen, anser Asp att den inte lägger vikt på musikhögskoleförberedande aspekter (Asp, 2015).

Skoldiskursen däremot följer institutionellt lärande, alltså det som ska läras inom ramen av gymnasiet, som oftast är förberedande för en senare utbildning eller ett yrkeskrav. Här har styrdokumentet en självklar plats och diskursen anses vara dikterande för hur undervisningen ska vara, även i frågan om lärarnas didaktik och planeringen av lektioner. Inom skoldiskursen beskrivs själva lärandeprocessen som viktig – och inte bara den musikaliska slutprodukten. Enligt Asp dominerar artistdiskursen över skoldiskursen (Asp, 2015).

I sökandet efter tidigare forskning har jag även funnit ett antal examensarbeten med intressanta resultat som kan knytas till min studie.

Susanne Hägerhed (2007) undersöker i sitt examensarbete om det estetiska programmet musikgren förbereder eleverna för att kunna klara musikhögskolans antagningsprov i musikteori. Detta gör hon genom att låta 16 gymnasie studenter som går andra året på musiklinjen göra ett gammalt antagningsprov i gehör och musikleära. När studenterna fått tillbaka provresultaten träffar hon därefter dem för att i grupp diskutera hur de upplevde provet.

Hägerhed träffar också studenternas musikteorilärare för att höra deras kommentarer om studenternas prov, hur de arbetar med Gemu-kursen (gehör- och musikleära) och vad de tycker och tänker om kursplaner och mål för det estetiska programmet. För att få en bild av hur det ser ut i andra skolor, skickar Hägerhed även ut frågor, som ska besvaras anonymt, till sju lärare som undervisar i Gemu i olika skolor runt om i Sverige.

När det handlar om förberedelserna inför musikhögskolan tycker studenterna i undersökningen att Gemu-kursen bör förbereda dem för att kunna söka till musikhögskolan och de flesta tycker även att den gör det. Lärarna tycker däremot att syftet med musiklinjen inte är specifikt att förbereda för musikhögskolestudier, utan att folkhögskolan fyller den rollen. Enligt de flesta lärare i undersökningen så är Gemu A inte en kurs som förbereder för musikhögskoleprov utan det är snarare B-kursen som står för den delen. Inte heller i kursplanerna för Gemu A och Gemu B står det något om att den ska göra det.

Medan Hägerhed undersöker de musikteoretiska kunskaper studenterna får på gymnasiet för att klara av antagningsprov till musikhögskolan, så undersöker Rebecka Ljungdahl (2013) sångpedagogernas syn på musikteori. Hon har i sitt examensarbete även undersökt på vilka sätt sångpedagogerna anser sig arbeta med musikteoretiska moment i enskild sångundervisning på gymnasiet. Med hjälp av kvalitativa intervjuer med fyra sångpedagoger visar Ljungdahl att även om störst fokus under sånglektionerna låg på klangbildning och sångteknik, arbetade de fyra sångpedagogerna någorlunda kontinuerligt med musikteoretiska moment i sin undervisning. Ljungdahl skriver att sångpedagogerna var eniga i sin uppfattning om att musikteoretiska kunskaper och notläsningsförmåga var viktigt för att sångeleverna ska bli så självständiga musiker som möjligt. Samtidigt upplevde några av pedagogerna att tiden var knapp för att eleverna ska få tillräckligt fördjupade kunskaper i ämnet. Ljungdahls lyfter fram att eftersom gehör spelar en stor roll i lärandet av nya sånger, har elever svårt att se nyttan med att lära sig att läsa noter, varpå integrering av musikteorimoment i undervisning blir svårare.

Eftersom jag i min studie även undersöker hur folkhögskolan förbereder studenterna för högskolestudier, anser jag att Bajo Kohrings (2017) arbete är värt att nämna här. Kohring har undersökt instrumentallärares förhållningssätt till undervisning som har som syfte att förbereda elever inför studier på musikhögskola. De instrumentallärare som medverkade i studien undervisade i jazzgenren på folkhögskola. Genom att intervjua fyra instrumentalpedagoger kom Kohring fram till att individualisering av undervisningen ses som en självklar aspekt. Övning ansågs ha stor betydelse för elevernas utveckling och beskrevs även som elevens viktigaste verktyg för att förbereda sig inför musikhögskolans antagningsprov. Pedagogerna beskrev uppträdande och beteende som faktorer som kan påverka eleven i en provsituation. Det pedagogerna menade med det här är till exempel: om en elev är nervös eller betar sig konstigt kan detta bidra till en osäker bild hos en jury vilket kan påverka provresultatet negativt. Pedagogerna ansåg också musikteori och a vista-läsning,

samt improvisation relevanta inom instrumentalspel med tanke på ansökningar till musikhögskolor.

2.5 Syfte och forskningsfråga

Ett av målen för gymnasieskolans verksamhet när det gäller det estetiska programmet, är att gymnasieskolan ska ge möjlighet för elever att uppnå kraven för en högskoleförberedande examen (Skolverket, 2019). Elever som söker till musikhögskolor bör för att bli godkända på musikhögskolornas antagningsprov, således erbjudas nödvändiga kunskaper under gymnasie- och/eller folkhögskolestudier för att kunna klara dessa antagningsprov. För att belysa frågan om vilka kunskaper elever behöver för att klara antagningsprov till musikhögskola är syftet med föreliggande uppsats att utforska hur tre musikhögskolestudenter ser på sina högskoleförberedande studier i ämnet musik. Forskningsfrågan lyder:

- Hur uppfattar studenterna att gymnasieskolans estetiska program och/eller folkhögskolans estetiska kurser förberett dem inför högskolestudier i musik?

3 Teoretiskt perspektiv

Eftersom jag använder mig av kvalitativa intervjuer som metod för den här forskningen, ser jag det som en stor hjälp att kunna använda mig av ett hermeneutiskt, eller så kallat "tolkande", perspektiv eftersom jag vill kunna tolka människors upplevelser. I detta fall en tolkning av hur musikhögskoleelever upplevde att gymnasieskolans estetiska program, eller folkhögskolan, har förberett dem inför högskolestudier i musik.

Den hermeneutiska tolkningens syfte är att uppnå en giltig och genomsam förståelse av en texts mening (Kvale, 1997). Kvale skriver att i hermeneutiken används en cirkel eller spiral för att karakterisera tolkning av mening. Kvale beskriver den här cirkeln eller spiralens växelspel på följande sätt: "Den närmare bestämningen av de enskilda delarnas mening kan så småningom förändra den ursprungligen föregripna meningen hos helheten, som återigen kan komma att förändra meningen hos de enskilda delarna och så vidare" (Kvale, 1997, sid. 50).

Jag har valt att använda mig av det här perspektivet eftersom hermeneutiken är relevant för intervjuforskning, då den lägger en speciell vikt på den dialog som en intervjutext skapar och den process där intervjutexterna tolkas. En hermeneutisk tolkning innebär ett ständigt växlande mellan delar och helhet. Det här brukar man göra när man ska analysera en kvalitativ intervju. Man brukar först läsa hela intervjun för att skaffa en förståelse om helheten (Kvale, 1997). Om förståelse av texten säger Gilje och Grimen (1992) att vi möter aldrig världen förutsättningslöst, utan grundtanken inom hermeneutiken är att vi alltid förstår någonting mot en bakgrund av våra egna erfarenheter som utgångspunkt. Eller som Molander (1988) uttrycker: "ingen förståelse utan förförståelse"

4 Metod

I detta kapitel presenterar studiens design. Då syftet är att utforska hur tre musikhögskolestudenter ser på sina högskolförberedande studier i ämnet musik utifrån frågeställningen om hur de tre studenterna uppfattar att gymnasieskolans estetiska program och/eller folkhögskolans estetiska kurser förberett dem inför högskolestudier i musik. Forskningsfrågan är av komplex art då den rör studenternas upplevelser och erfarenheter av att befinna sig inom dessa olika skolsystem, därmed antyds studiens kvalitativa inriktning.

4.1 Design av studien

I detta avsnitt redogörs för studiens metod, kvalitativa intervjuer. Efter detta beskrivs urval av informanter, datainsamling, bearbetning och analys. Därefter följer etiska överväganden och ett avslutningsvis ett resonemang om studiens giltighet och trovärdighet.

4.1.1 Kvalitativa intervjuer

För att få svar på studiens forskningsfråga har kvalitativa forskningsintervjuer använts. Kvale (2014) beskriver den kvalitativa forskningsintervjun som en ämnesorienterad intervju där två personer, eller en grupp, talar om ett ämne av intresse. Resultatet av en intervju kan enligt Kvale analyseras med hänsyn till den livsvärld som de intervjuade personerna befinner sig i och som de beskriver. Enligt Trost (2010) ska de frågor som ställs under en kvalitativ intervju inte vara alltför svåra och komplexa, utan intervjuaren bör sträva efter att ställa enkla och raka frågor.

Den kvalitativa forskningsintervjun är enligt Kvale (1997) vanligtvis halvstrukturerad. Att en intervju är halvstrukturerad innebär att den påminner om ett öppet samtal. Intervjuaren ska i en halvstrukturerad intervju ge de intervjuade personerna friheten att uttrycka sina åsikter eller svar, samtidigt som intervjuaren ska kunna leda samtalet till en visst ämne. Den som intervjuar använder sig därför av öppet ställda frågor som baseras på en intervjuguide eller ett visst antal utvalda teman varvid samtalet uppvisar en relativt fri karaktär inom ett begränsat ämnesområde. I föreliggande fall har en intervjuguide använts, denna redovisas i bilaga 1. I en kvalitativ forskningsintervju söker forskaren avtäckta både det ”faktiska” planet såväl som de intervjuades ”meningsplan”. Enligt Kvale (1997) är det därför nödvändigt att intervjuaren lyssnar till både de direkt uttalade beskrivningarna och innebörderna, såväl som till vad som sägs mellan raderna.

4.1.2 Urval

I föreliggande studie har tre studenter som går ämneslärarlinjen på Kungl. Musikhögskolan i Stockholm intervjuats. Studenterna går första terminen i årskurs två.

Valet av informanter skedde, genom en nära vän som, är en del av de personer jag intervjuade. Hon kontaktade två andra personer från sin klass som frivillig ville vara med på undersökningen.

Alla tre har studerat på gymnasieskolans estetiska program men på olika skolor i Sverige. Urvalet utgörs av en man och två kvinnor. För att skydda deras identitet, av forskningsetiska skäl, benämner jag dem som student A, B och C. Student A är pianist, B är gitarrist och C är

sångare. Urvalet gjordes eftersom jag ville få veta om studenternas upplevelser från gymnasiet på ett brett och varierat sätt. Orsaken till att studenter från just två valdes ut, berodde på att jag ansåg att de borde haft tillräckligt med tid att erfara utbildningen, samtidigt som deras minnen från gymnasie- och folhögskoletid torde vara relativt tydliga.

4.1.3 Datainsamling

Genom en nära vän som studerar i den årskurs som informanterna går i, tog jag kontakt med informanterna. Jag bad henne helt enkelt att fråga några av klasskamraterna om de kunde ställa upp på att bli intervjuade och på det sättet bidra till den här undersökningen. Intervjuerna ägde rum på Musikhögskolan i Stockholm. Jag bokade ett rum på Musikhögskolan i förväg då det kändes bra att erbjuda informanter en plats där de oftast befinner sig. Jag dokumenterade intervjuerna genom att spela in dem med hjälp av min mobil. Den första intervjun genomfördes med två av informanterna och varade runt 50 minuter, den andra genomfördes med den tredje informanten och varade runt 40 minuter. Jag var tvungen att göra två olika intervjuer, på grund av att informanternas schema passade inte ihop med varandra, och vi kunde inte hitta en tid där alla kunde vara närvarande. Båda intervjuerna upplevdes avslappnade med utrymme för informanterna att uttrycka sig och diskutera om de olika frågor som ställdes.

4.1.4 Bearbetning och analys

Analysen inleddes med att jag lyssnade på de inspelade intervjuerna. Efter detta transkriberades innehållet. Det innebär att jag har skrivit ut exakt vad informanterna sa, från vardagliga uttryck som ”liksom” till olika vanliga slangord som ”fett”. Jag valde att behålla dessa uttryck eftersom de hör till informanternas sätt att uttrycka sig och kommunicera, men också för att uttrycken förstärker vad informanterna vill säga. Jag har också försökt att tolka och ”läsa mellan raderna” i de fall då informanternas svar verkat otydliga. Alla intervjuer har under analysens gång skrivits ut i syfte att bearbeta innehållet på ett mer fritt sätt. Jag använde utskriften för att stryka under teman och ämnen som verkade ge svar på studiens forskningsfråga. De teman som växte fram bearbetades därefter till mer sammanhängande, eller översiktliga teman. Totalt gav analysen en bild av två teman med underteman. Dessa två teman finns presenterade i uppsatsens resultatkapitel.

4.1.5 Etiska överväganden

När forskning bedrivs finns det vissa etiska ställningstaganden som en forskare måste förhålla sig till. Dessa etiska ställningstaganden är framarbetade av humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningsrådet (Vetenskapsrådet, 2017). Dessa ställningstaganden är till för att säkerställa individens personliga integritet och välbefinnande. Individskyddskravet ska garantera att berörda personer forskningen inte blir kränkta eller utsatta för psykisk eller fysisk skada. Individskyddskravet utgör grunden för fyra huvudkrav. Informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

Informationskravet innebär att deltagarna informeras om vad undersökningen handlar om, hur den kommer att genomföras, att den är frivillig och anonym. I föreliggande fall informerade jag informanterna om syftet med studien, dess tillvägagångssätt, att det vara frivilligt att delta och att deltagandet var anonymt. Det här brevet kommer att finnas tillgängligt som bilaga i slutet av det här arbetet.

Samtyckeskravet innebär att samtliga deltagare är medvetna om undersökningens frivillighet och att de när helst de önskar kan avbryta sin medverkan. Detta informerades deltagarna om i början av intervjutillfället. I det här fallet, skrev informanterna på en samtyckes blankett om deras medverkan i den här studien. Det här blankett kommer att finnas tillgänglig som bilaga i slutet av det här arbetet

Konfidentialitetskravet är en form av sekretess som innebär att insamlat material ska förvaras oåtkomligt för andra. Detta informerades deltagarna om i början av intervjutillfället. Nyttjandekravet innebär att underlaget för en undersökning inte ska användas vid något annat tillfälle. Efter sammanställningen av det insamlade material ska samtliga inspelningar raderas. Detta informerades också deltagarna om vid det första intervjutillfället.

4.1.6 Giltighet och tillförlitlighet

Objektiviteten i studien kan självklart ifrågasättas eftersom jag, som dess författare, redan på förhand hade intrycket av att musikgymnasier inte ger sina studenter en tillräcklig förberedelse för högskolan. Detta grundade sig i min egen erfarenhet av att söka till musikhögskolor under fem års tid, vilket jag även nämner i studiens inledning.

Trost (2010) berör frågan om objektivitet i kvalitativ forskning som rör intervjuer. Han menar att som forskare bör inte mina åsikter ha någon betydelse. Alltså att jag som forskare i största möjliga mån bör undvika att ”pracka på” den intervjuade mina egna åsikter eftersom det är den intervjuades föreställningar som ska stå i fokus.

Kvale citerar i sin bok (Kvale, 1997, sid. 50) G. Radnitzkys (1970, *Contemporary schools of metascience*, s. 22) något förkortade definition av hermeneutik: ”hermeneutiken som humanvetenskap studerar objektiveringarna av mänsklig kulturell verksamhet som texter för att genom tolkning av dem blottlägga den avsedda eller uttryckta meningen...”

När det kommer till textförståelse säger Gilje och Grimen (1992) att vi aldrig möter världen förutsättningslöst, utan grundtanken inom hermeneutiken är att vi alltid förstår någonting mot en bakgrund av våra egna erfarenheter som utgångspunkt. Eller som Molander (1988) uttrycker det: ”ingen förståelse utan förförståelse”.

Ovan nämnda citat och resonemang bar jag med mig under både intervju- och analysprocessen av studien. Jag har hela tiden varit medveten om att mina egna erfarenheter och åsikter kan färga resultatet. Därför har jag varit noggrann med att förbereda öppna, och icke-ledande frågor inför intervjuerna. Likaså var jag noggrann med att försöka ställa objektiva följdfrågor under intervjuernas gång, för att få så trovärdiga svar som möjligt.

Därför anser jag att tillförlitlighet i min undersökning är god.

5 Resultat

I detta kapitel redovisas studiens resultat. Resultatet är indelat i två teman: Gymnasieskolans högskoleförberedelser och folkhögskolans högskoleförberedelser. Dessa baseras därefter på en rad underteman. I texten förekommer citat i syfte att för läsaren förtydliga informanternas utsagor. Icke relevant innehåll i form av uttryck ljudliga uttryck som suckar och liknande har tagits bort och markeras då med klammer [...].

5.1 Gymnasieskolans högskoleförberedelser

De intervjuade studenterna berättar hur de upplevde att undervisningen i gymnasieskolan saknade de kunskapsförberedelser som krävs för att studenterna skulle kunna söka sig vidare till studier på musikhögskola. Undervisningen på gymnasiet uppvisade även brist på information gällande högskoleutbildningar i musik. Under gymnasietiden inspirerades de istället till att söka sig vidare till studier på folkhögskola.

5.1.1 Avsaknad av förberedelser inför högskolestudier i musik.

Student C anser att hen inte fick möjlighet till tillräckliga förberedelser och kunskaper under gymnasietiden för att hen skulle kunna söka vidare till musikhögskola; ”det hade gått jättedåligt” säger hen och att ”det inte fanns på kartan att jag skulle söka”. Student C säger också att viktiga delar som ingår i det individuella provet (L-provet) fick hen inte lära sig under gymnasiet alls, exempelvis att spela och bli ackompanjerad av någon som hen aldrig har spelat med tidigare, läsa noter direkt från bladet, samt hantera den nervositet som uppstår under en provsituation:

Det var sällan jag behövde lära mig saker typ a vista, så jag behövde aldrig lära mig en låt efter noter. Det är ju viktigt att man får det också som sångare. (Student C)

Student C berättar här alltså att hen inte gavs tillräckliga kunskaper i notläsning under sin gymnasietid, och hen menar att detta torde vara av vikt även för en sångare inom jazztraditionen.

Student B uppger att gymnasiet gav hen vissa kunskaper för att söka till musikhögskola men att dessa var otillräckliga, speciellt när det gällde ämnena musikteori och harmonilära. Student B säger att hen sent under det tredje året hade börjat med notläsning och att detta inte var tillräckligt för att kunna klara ett antagningsprov:

Att bara ställa sig i ett samspel med en ensemble, bara gå in och spela din låt, det tror jag inte riktigt man fick på gymnasiet som man senare fick på folkis. (Student B)

Min tolkning här är att det student B talar om är att för att kunna muscicera i ensembler utan förberedelser krävs en viss erfarenhet, speciellt i en provsituation där faktorer som nervositet kan påverka ens prestation på ett dåligt sätt.

Student A talar i sin tur om brist på förberedelser inför musikhögskolans gruppleddningsprov:

Det här att när man ska komma in på lärarlinjen då ska man kunna spela alla instrument, eller i alla fall grunderna i dem [...] jag hade vunnit på att på gymnasiet redan, för att jag var jättestängd på att till exempel spela gitarr, men om jag hade tagit någon kurs i gitarr så hade jag fattat att det är inte så läskigt som jag tror att det är. (Student A)

Student A säger att om hen skulle ha vetat innan att hen behövde ha grundläggande kunskaper i andra instrument som till exempel gitarr, bas och trummor och inte bara piano, så skulle hen ha valt sådana kurser som individuella val på gymnasiet. Det skulle ha hjälpt hen inför hens framtida val av utbildning:

På gymnasiet så har man bara två individuella val och då vill man gärna ta det som är meriterande, och jag läste fyra utökade kurser på gymnasiet, och som individuella val läste jag sång och en annan kurs som jag inte kommer ihåg, men jag valde två kurser som var musik, men idag hade jag valt mycket mer musik än typ engelska 7. (Student A)

Här tolkar jag det som att student A saknade information om vad hen skulle behöva kunna spela för instrument och välja för kurser för att kunna få tillräckligt med kunskap för att kunna söka till musikhögskola efter gymnasiet.

5.1.2 Brist på information gällande högskoleutbildningar i musik

Student A berättar att ingen på gymnasiet gav tillräckligt med information om vilka utbildningar i musik som faktiskt fanns i Sverige och att det var först under ett besök på högskolemässan som hen fick höra om musiklejarprogrammet på Musikhögskolan i Stockholm:

Men sedan gick jag på en högskolemässa och då gjorde jag massa prov, vad skulle jag passa som, och det kom ändå upp det här med lärare och så. Och så hittade jag det här programmet (ämneslärarprogrammet i musik, intervjuarens kommentar) och så tänkte jag att det här kan vara någonting. (Student A)

Student A uppger här att hen alltså inte visste hur eller att, hen kunde bli musiklejare då ingen sådan information gavs under gymnasietidens studier i musik. Den här bristen på information och uppmuntran från skolans sida medförde också att hen inte kände att hen hade tillräckligt med självförtroende för att studera vidare i musik på högre nivå:

Jag hade nog inte riktigt tänkt att jag ens kunde bli musiklejare, eftersom jag inte kommer från en bakgrund där jag växte upp och spelat en massa, och gått hos massa pianolärare så kände jag att nej, jag har inte de kvalitéerna som krävs.

Som jag förstår detta, har student A inte fått tillräckligt med information om ämneslärarutbildningen i musik, och då inte heller getts möjlighet att satsa på musik på det sätt hen skulle ha behövs på grund av sin bakgrund. Detta synes ha väckt en del irritation hos hen:

Jag tycker att man hade kunnat lägga mer fokus under gymnasietiden på vilka utbildningar som faktiskt finns i Sverige. (Student A)

Studenterna C och B berättar att det var först på tredje året på gymnasiet som de fick information om att det fanns möjligheter att vidareutbilda sig inom musik, antingen på folkhögskola eller högskola. Det var också under det tredje året på gymnasiet som studenterna A och C fick veta av sina lärare att om de ville söka vidare till högskola, behövde de öva mer på notläsning och musikteori. Här student C:

Jag kommer ihåg att när jag gick på gymnasiet, speciellt i trean att det blev mycket så här, ska ni söka vidare börja ta tag i teorin, alltså lärarna sa det, det är upp till dig, för att vi vet att det kommer att vara svårt, det är mycket konkurrens, så du kan inte tro att du kan lalla dig igenom trean och söka, du kommer förmodligen få ett backslag. Det kommer jag ihåg att lärarna sa, lägg i och öva och försök lära dig så mycket som möjligt på ett år, men det kom först i trean, alltså man hinner inte mycket på ett år, men om man hade haft det snacket i början, det skulle ha varit annorlunda. (Student C)

Här framkommer tydligt att student C erhöll information om framtida utbildningar i musik först det tredje året. Utifrån från min förförståelse och erfarenhet, tänker jag att det är precis så som studenten här påstår, det vill säga det blir svårt att på endast ett år lära sig så pass mycket teori som behövs för att klara G-proven.

5.1.3 Gymnasieskolan inspirerar till fortsatta studier på folkhögskola

Student A, B och C är överens om att gymnasietiden innebar en positiv och härlig upplevelse och att de trivdes bra i sina klasser och skolor. Student B säger att musiken gjorde det kul att gå till skolan, hen trivdes bra med sina klasskamrater och hade bra lärare som uppmuntrade hen till att fortsätta med musik:

Jag tyckte det var bra, det hjälpte att vi hade musik och de vanliga ämnena. Musiken gjorde att jag tyckte att det var kul att gå till skolan och just att jag trivdes så bra med mina klasskamrater, att vi fick spela mycket, vi hade bra upplägg, egentligen varje år tycker jag. Vi hade bra lärare som stöttade oss att fortsätta med musik, så man fick väldigt mycket skjuts. (Student B)

I citatet ovan framkommer att studenten erfor att just ämnet musik bidrog till att hen överlag tyckte att det var roligt i skolan, min tolkning här är att hen erfor att musikämnet även bidrog till de andra ämnena i skolan. Studenten framhåller också att lärarna i musik bekräftade elevernas musikaliska kunskapsutveckling: ”man fick väldigt mycket skjuts”, kanske detta också bidrog till en känsla av ”skjuts” även i de andra ämnena tänker jag här som uttolkare. Student A uppger även att hen trivdes på gymnasiet, hen gillade både de teoretiska och estetiska ämnena och eftersom hen inte visste vad hen skulle bli, lade hen fokus på båda:

Jag upplevde gymnasietiden väldigt härlig, jag trivdes bra på skolan och jag var en person som både gillade de teoretiska ämnena och de estetiska ämnena. Jag visste inte vad jag ville bli, så jag la fokus på båda. (Student A)

Student A säger också att hen lärde sig mycket, att hen fick bra undervisning i piano, sång som biinstrument och musikteori. Hen fick även tips på hur hen skulle öva både när det gällde musikteori och pianospel:

Jag lärde mig jättemycket där, jag kommer från en bakgrund där jag inte kunde så mycket teori. Jag fick tips för hur jag skulle öva, både teori och spela. Vi spelade i

ensemble också, jag fick spela på festival i trean, där man fixade sina egna projekt. En positiv upplevelse av gymnasiet. (Student A)

A ansåg således att hen fick stöd och hjälp både när det gällde teori och musicerande genom att få tips och råd på hur hen skulle kunna öva. Positivt var enligt A också att eleverna gavs möjlighet att spela både i ensemble och på en festival där de fick chans att arbeta med egna projekt. Min tolkning här är att det verkar som eleverna både gavs stöd och hjälp att klara av musikämnen, samtidigt som de fick en viss frihet att pröva färdigheterna vid till exempel egna projekt.

Student B säger att hen fick med sig ”mycket i ryggsäcken att fortsätta bygga på” under sin gymnasietid, därför sökte hen vidare till folkhögskola:

Jag är väldigt nöjd med min tid på gymnasiet, jag fick med mig väldigt mycket i ryggsäcken att fortsätta bygga på. Jag känner att jag lärde mig mycket, så jag sökte vidare till folkhögskolan. (Student B)

Här verkar det som om gymnasietiden inspirerat student B till att fortsätta sina studier i musik, men inte i första hand till att söka sig vidare till en musikhögskola, utan till att ytterligare förkovran i ämnet, på en folkhögskola.

Student C uppger också hen att det var roligt att gå på musikgymnasium: ”Jag var nöjd, jag tyckte att det var kul!”. Student C ansåg dock att hen inte var så seriös med att spela musik, och i början av gymnasiet hade hen därför inga intentioner på att söka vidare till en högre utbildning:

Det var jättekul! Jag var dock inte så seriös med att spela musik då, men det var kul ändå. (Student C)

Det var först under det tredje året på gymnasiet som hen insåg att hen ville ägna sig åt musik. Student C sökte då precis som student B, vidare till folkhögskola.

Här ovan framkommer att två av de tre intervjuade studenterna upplevde sin studiegång på gymnasiet så pass inspirerande att de fortsatte att fördjupa sig i ämnet musik på folkhögskola. Den tredje valde att inte fortsätta på folkhögskola utan sökte till en musikhögskola, hen klarade antagningsproven, kom in på skolan och fortsatte därmed sina studier där.

5.2 Folkhögskolans högskoleförberedelser

I detta avsnitt beskrivs på vilka sätt de intervjuade studenterna upplever att de erhållit förberedelser inför högskolestudier i musik under sin folkhögskoletid. Avsnittet är indelat i tre teman; musicera i grupp förbereder för högskolestudier, musikteoretisk undervisning förbereder för högskolestudier och träning i auditions och prov förbereder för antagningsprov.

5.2.1 Musicera i grupp förbereder för högskolestudier

Student A berättar att hen inte sökte till folkhögskola efter gymnasiet, utan hen tog ett sabbatsår där hen inte höll på med musik. Under sitt första år som student på lärarlinjen i musik kände hen ett stort kunskapsgap i jämförelse med sina klasskamrater som hade gått på folkhögskola minst ett år. Hen menar att om hen skulle ha gått på folkhögskola skulle hen ha fått mer erfarenhet av att till exempel musicera i grupp, hen skulle på så sätt också ha fått en större genrebredd och en större repertoarkännedom:

Jag har känt att det har varit ett stort hopp för mig, till exempel jättemånga i min klass har gått folkhögskola ett till tre år ungefär, och då har jag känt att jag har tappat en hel del från att inte ha gått det, så jag hade nog uppskattat att ha spelat mycket mer för att just repertoaren känner jag att jag inte riktigt har, att man har en bredd, att man känner till olika låtar, att man kan spela olika grejer. (Student A)

Student A valde att ta ett sabbatsår efter gymnasiet och började därefter på musikhögskola, hen fortsatte således inte att studera på folkhögskola efter gymnasiet. Trots att hen klarade antagningsproven till musikhögskola direkt efter gymnasiet, upplevde hen alltså inte att kunskaperna gällande ensemblespel var tillräckliga för högskolestudier.

Studenterna B och C gick ett till två år på folkhögskola. De berättar att det var där som de fick utveckla sitt ensemblespel. De fick även möjlighet att fördjupa sig i en specifik musikgenre utan att känna sig stressade att behöva gå vidare till en annan genre. De kunde fokusera på att bara spela musik, utan att behöva studera andra ämnen som det var för dem under gymnasiet:

Den här erfarenheten att samspele med en ensemble, bara gå in och spela din låt, det tror jag inte riktigt man fick på gymnasiet, det fick man senare på folkis, man fick utveckla sig som person, så här är det att stå på scen. (Student C)

Student C talar här om vikten att öva sig på att spela i en ensemble. Detta gav inte bara en säkerhet i scenisk gestaltning och roll som musiker på en scen, utan också en trygghet som person, säger student C.

5.2.2 Musikteoretisk undervisning förbereder för högskolestudier

Student B och C berättar att det var på folkhögskola som de fick hjälp och olika tips på hur de skulle öva notläsning. De fick mycket mer undervisning i harmonilära och funktionsanalys än på gymnasiet menar till exempel student B:

När jag gick på folkis så höll vi på med ganska mycket med funktionsanalys och sånt. Det fanns en tydlig struktur i hur musikteoriundervisningen var, vi hade prov varje vecka därför var man tvungen att öva och det är så man lär sig också. (Student B)

Här ovan framkommer att student B upplevde att hen fick mer undervisning i teori än på gymnasiet, hen talar om tydlig struktur i undervisningen och prov med mera på folkhögskolan. Min tolkning här är att hen inte upplevde att gymnasiets teoriundervisning hade struktur och samma gedigna innehåll.

Student A gick alltså inte på folkhögskola och säger att hen har en kunskapslucka när det gäller just musklära och funktionsanalys. Orsaken var att hen inte höll på med stämföring och avancerad musklära på gymnasiet, därför skulle hen ha önskat att gå på folkhögskolan innan hen kom in på musklärovetbildningen. Detta förstår jag som att student A inte känner att hen har tillräckliga kunskaper under sina nu pågående studier på musikhögskola.

5.2.3 Träning i auditions och prov förbereder för antagningsprov

Student C berättar att hen under gymnasietiden inte fick pröva på att leda grupper:

Vi gjorde aldrig någon gruppleddningsgrej på gymnasiet, det gjorde jag på folkhögskola. (Student C)

Student B och C berättar istället att de fick hjälp att öva på de olika delmoment som G-provet innehåller, som till exempel gruppleddningsprovet på folkhögskola. De uppger att de hade många lektioner där de fick leda olika ensembler och att de fick lära ut låtar till en ensemblegrupp.

Student B och C berättar också att det var på folkhögskola som de fick undervisning om hur de gör en audition. De fick till exempel öva audition genom att sjunga sina auditionlåtar inför sina klasskamrater.

Både B och C är överens om att det var under folkhögskoleperioden som de kände att de blev förberedda att kunna göra antagningsprov till musikhögskola. Student B:

Jag tänker också med, alltså sökningen hit, på folkis får man öva att söka någonstans, alltså processen av en folkis, man gör det när man kommer in på folkis, då får man testa det där, det är en väldigt speciell uppgift, man blir så himla bedömd, det är jättespeciellt, jag tänker att det hade inte gått, jag tror att det var bara två stycken i min klass som kom in direkt från gymnasiet, alla andra har gått folkis, jag tror att det är lite så, det byggs ju upp för att man ska gå folkis för att träna på att komma in på Musikhögskolan. (Student B)

Min tolkning här är att studenten berättar om hur det till synes verkar finnas en utbredd uppfattning om att tillräckliga förberedelser inför högskolestudier i musik, sker främst på folkhögskola, inte gymnasieskola.

6 Diskussion

I detta kapitel diskuteras studiens resultat följt av en metoddiskussion och slutligen några förslag om fortsatt forskning.

6.1 Resultatdiskussion

I detta avsnitt diskuteras resultatet av studien i relation till tidigare forskning, litteratur och teoretisk utgångspunkt. Här diskuteras det gap som framkommer i de intervjuade studenternas uppfattningar gällande skillnaden mellan gymnasiet kurser och musikhögskolornas antagningsprov. Därefter diskuteras gymnasiet undervisning i musikteori och notläsning, folkhögskolans roll i elevernas musikutveckling, artistdiskurs visavi skoldiskurs samt frågan om alla elever som läser estetisk inriktning på gymnasiet vill bli musklärare eller musiker, sist men inte minst diskuteras den livslånga lärande som informanterna möter både innan och efter de har kommit in på sin musklärodbildning.

6.1.1 Gap mellan gymnasiekurser och antagningsprov

Det estetiska programmet på gymnasiet är ett högskoleförberedande program. Det betyder att efter examen från programmet ska eleverna ha tillräckliga kunskaper för högskolestudier inom de konstnärliga, humanistiska och samhällsvetenskapliga områdena (Skolverket, 2019). Tyvärr uttrycker studenterna i den här studien att så inte är fallet. Trots att deras gymnasietid upplevdes som bra, trivsamt och roligt, kände de att gymnasiet inte gav dem tillräckligt med kunskaper inför antagningsprovet på musikhögskola. Detta resultat antyder ett gap mellan innehållet i gymnasiet kurser och musikhögskolornas antagningsprov. Resultatet antyder

således en brist på kunskapsförberedelser som gymnasieskolorna har som ansvar att ge sina elever.

Några detaljer har i och med detta resultat identifieras mellan kurserna på gymnasiet och högskolans antagningsprov. Detta gäller till exempel de olika programfördjupande kurserna som varje gymnasieskola har att fritt erbjuda. Några gymnasieskolor erbjuder eleverna kurserna instrument eller sång 2 och 3, Gehörs- och musikleära 2, Ensemble 2 och Musikproduktion 1–2 som fördjupande kurser. Kurser som Bruksspel och ackompanjemang, ensembleledning och dirigering och musikimprovisation, verkar inte alltid ges då de till synes sällan finns i gymnasieskolornas poängplaner, trots att antagningsprov till lärarprogrammet i musik kräver kunskaper i till exempel, ensembleledning, brukspiano och gitarrackompanjemang.

6.1.2 Gymnasiets undervisning i musikteori och notläsning

Ljungdahl (2013) kom i sitt examensarbete fram till att: ”sångpedagogerna är eniga i sin uppfattning om att musikteoretiska kunskaper och notläsningsförmåga är viktigt för att sångeleverna ska bli så självständiga musiker som möjligt”. Samtidigt upplevde några av Ljungdahls sångpedagoger att tiden var knapp för att eleverna skulle få tillräckligt fördjupade kunskaper i ämnet. Ljungdahls studie visade också att eftersom gehör spelar en adekvat roll i lärandet av nya sånger, har eleverna svårt att se nyttan med att lära sig att läsa noter, varpå integreringen av musikteorimoment i undervisningen blev svårare för pedagogen.

Sångpedagogerna i Ljungdahls (2013) studie ansåg således att teori och notläsning är av vikt, men de hade svårt att hinna med dessa moment i undervisningen samtidigt som de uppfattade det som att eleverna hade svårt att se nyttan med teori och notläsning då de främst arbetade utifrån sitt gehör. I föreliggande studie beskrev de intervjuade studenterna sin gymnasietid på olika sätt. Student C, som är sångare, uttryckte att det inte var ofta hen under lektionstid fick öva på a-vista läsning och att det också var sällan hen fick lära sig sjunga efter noter. Student B uppgav att det var först i årskurs tre som lärarna började lägga fokus på notläsning och musikteori i undervisningen. Trots att gymnasiet är 3 år, var det således först på slutet av gymnasiet eleverna började med moment viktiga för studier på högskola. Här ser vi en brist på förberedelse från lärarnas sida.

Något intressant i Susanne Hägerheds (2007) undersökning är att lärarna inte tycker att kursen Gemu A förbereder elever för musikhögskoleprovet, men att Gemu B gör det. Inte heller i kursplanerna för Gemu A och Gemu B står det något om att den ska göra det. Det här tror jag kan påverka hur lärarna väljer att undervisa i musikteori. Kan det vara så att detta leder till att lärarna sätter en för låg ribba för kurserna Gemu A och B? Och att det i sin tur kan bidra till att nivån på kurserna inte blir tillräcklig för att eleverna ska lära sig det de behöver för att göra ett antagningsprov till musikhögskolan?

Kan denna brist här röras från det som sångpedagogerna i Ljungdahls (2013) studie talade om, det vill säga brist på tid och brist på motivering från eleverna? Studenterna i föreliggande studie talade också om hur deras kunskaper påverkades av bristen på information, det vill säga att de inte gavs tillräcklig med information om vilken kunskap de behövde inhämta för att klara antagning till högskola. Kan denna brist på information även ha påverkat elevernas motivation att lära sig musikteori och notläsningskunskaper?

Hägerheds studie skrevs 2007, Ljungdahls 2013 och min studie genomfördes hösten 2019. Över 10 år har alltså passerat och det finns fortfarande tydliga tecken på en brist på förberedelse inför antagningsprov till musikhögskolan. Jag har dock personligen sett en viss förbättring på det här området under mina år som elev och musiklärarstudent – men frågan kvarstår: har det gjorts tillräckligt?

6.1.3 Folkhögskolans roll i elevernas musikutveckling

I resultaten i denna studie framkommer hur folkhögskolan verkade spelat en roll i studenternas förberedelseprocesser inför antagningsproven, men också hur viktig folkhögskolan verkade ha varit för deras utveckling som musiker. Det som särskilt lyfts fram som varandes av vikt, var att de gavs möjlighet att öva inför auditions och antagningsprov. Detta resultat överensstämmer med Kohrings (2017) resultat, där övning ansågs ha stor betydelse för elevers utveckling, övning beskrevs även som elevens viktigaste verktyg för att förbereda sig inför musikhögskolans antagningsprov. Moment som uppträdande, beteende, musikteori och a vista-läsning, samt improvisation ansågs relevanta inom instrumentalspel, särskilt med tanke på antagningsprov. Studenterna i föreliggande studie beskrev att det var inte många lärare på gymnasiet som förmedlade vikten av att öva, och att i vissa fall, improvisation inte utgjorde en del av instrumentaltundervisningen. Student C jämförde sig också med de klasskamrater som hade gått på folkhögskola: ”Om jag skulle ha gått folkhögskolan, skulle jag ha fått mer erfarenhet i att till exempel musicera i grupp, få ett större genrebredd och repertoarkännedom”.

Lärarna i Susanne Hägerheds (2007) undersökning säger att:

Lärarna tycker att syftet med musiklinjen inte är specifikt att förbereda för musikhögskolestudier, utan att folkhögskolan fyller den rollen.

Folkhögskolans kurser verkar i föreliggande fall erbjuda kunskaper som gymnasiet inte alltid lyckats med. Det har även nämnts tidigare i den här uppsatsen (i exempelvis Bakgrunds- och Diskussionsdelarna) att vissa gymnasier väljer att inte erbjuda sina studenter vissa kurser som anses viktiga för fortsatta studier inom musikycket och inte minst musiklärarycket.

David Teachout (1997) nämner i sin studie egenskaper som anses viktiga att ha för en musiklärare. Några av dessa egenskaper är mognad, självkontroll, stark ledarskapsförmåga, kunna involvera eleverna i lärandeprocessen och så vidare.

Under gymnasieåren lär man sig mycket nytt inom musik, men det blir även en plats där man växer och utvecklas som person. En fråga jag ställer mig är huruvida gymnasierna också borde bli bättre på att medvetet hjälpa sina studenter att utveckla några av de egenskaper som i Teachouts studie framstår som väldigt centrala för en framtida musiklärare. Kanske kan en del av de kunskaper som ingår i kurser som erbjuds på folkhögskolorna, exempelvis ensembleledning, införlivas mer i gymnasiestudierna, då det finns tydliga kopplingar mellan dem och de egenskaper som Teachout lyfter fram. I Hägerheds studie menar lärarna att det är i folkhögskolan som en elev förbereds för musikhögskolestudier – men vore det inte det bra om studenterna redan på gymnasiet erbjuds chansen att utveckla färdigheter som kommer att vara till hjälp under musikhögskolan?

Jag inser att det har mycket att göra med elevernas intresse och motivation. Men om de här kunskaperna aldrig presenteras till eleverna, om de aldrig får möta de, så är det svårt att väcka

studenternas intresse. Det kanske är nyckel för att hålla studenterna på musikgymnasiet motiverade att vilja söka sig till musikhöskolan.

6.1.4 Artistdiskurs visavi skoldiskurs

Asp (2015) säger att artistdiskursen är den diskurs som inte lägger så mycket vikt på den musikhögskoleförberedande aspekten. Den dominerar över skoldiskursen, som i sin tur följer institutionellt lärande, alltså det som ska läras inom ramen av gymnasieundervisning. Som jag förstår detta, innebär artistdiskursen en produktion av artister, och inte en produktion av framtida musklärare. Här ligger fokuset mer på att sjunga/spela och uppträda ”bäst”, och kanske till och med efterlikna en viss känd artist. Det kan vara svårt att se det negativa i hur artistdiskursen speglas i musikundervisning överlag eftersom den tillför saker som till exempel färdigheter i att spela/sjunga på sitt instrument och att uppträda. De här färdigheterna behöver även en lärare i musik, inte minst när vi talar om förberedelser inför en audition eller högre studier i musik. Den saknad av tillräckliga kunskaper inom musikteori, notläsning och ensembleledning, som studenterna i den här studien beskriver, får mig ändå att reflektera över om det finns en konflikt mellan artist- och skoldiskursen. Samt även om det skulle kunna vara en av orsakerna till att musikgymnasierna till viss del brister i att ge tillräckliga förberedelser inför högre studier i musik.

6.1.5 Inte alla vill bli musklärare eller musiker

Studenterna A och C uttryckte i föreliggande studie att de inte visste vad de skulle göra efter gymnasiet. Därför la de fokus på både de teoretiska och estetiska ämnena. Det var först mot slutet av gymnasietiden som de bestämde sig för att fortsätta på folkhögskola och studera musik. Min erfarenhet av gymnasieelever är att om du frågar elever i årskurs ett på gymnasiet vad de vill studera efter att de har tagit studenten, eller vad de vill göra med sina liv efter gymnasiet, så är svaret att de inte vet. En aspekt som kan vara relevant att tänka på är alltså att inte alla elever som söker till en estetisk linje på gymnasiet har intentionen att fortsätta med musik efter gymnasietiden. I många fall ändras elevernas intressen och de väljer att kanske satsa på musik efter några år. Kanske väljer några att gå på musiklinje för att det verkar vara roligt och/eller för musikens skull. Kanske tycker de att det är roligt att studera matematik B och samtidigt spela bas på ensemblelektioner.

Kan ovannämnda exempelsituationer vara möjliga anledningar till att studenterna i föreliggande studie upplevde att förberedelserna på gymnasiet inte var tillräckliga? Eftersom gymnasierna, och mer specifikt lärarna, inte är medvetna om elevernas ambitioner, kan det vara svårt att anpassa nivån på undervisningen så att de elever som vill satsa på en karriär inom musik känner sig tillräckligt förberedda inför ett antagningsprov. Det här kanske medför att lärarna lägger ribban för den högskoleförberedande undervisningen på en för låg nivå, vilket så småningom blir svårt att åtgärda. En lösning på detta skulle kunna vara att börja med att presentera möjligheten om fortsatta studier inom musik i tidigare år, till exempel i årskurs 2. Att tala mer om ämnet ”att söka vidare” på gymnasieskolorna skulle troligtvis vara till hjälp både för elever och lärare. Det skulle ge tid till eleverna att tänka över de möjligheter som kommer efter gymnasiet, utan att känna någon stress. Dessutom skulle det också vara bra att hålla sina elever uppdaterade om specifika färdigheter som krävs under högskolestudierna, som exempelvis notläsning.

6.1.6 Det livslånga lärandet

Den här undersökningen visar att estetiska gymnasieskolor till viss del förbereder sina elever inför högstskolestudier i musik. Den visar även att elever som väljer att studera musik vid en folkhögskola kan få resterande förberedande kunskaper där.

Därutöver visar undersökningen att det finns en annan aspekt av förberedelsen inför musikstudier som är relevant att diskutera, nämligen det livslånga lärandet.

Informanterna i den här studien är alla musiklektarstudenter, de har på olika sätt förberett sig inför utbildningen. Men det här intresset för musiken påverkades inte bara av hur mycket gymnasiet förberedde dem, utan förberedelsen började innan det – hemma på familjefesten, med vänner, på förskolan när de sjöng "Blinka lilla stjärna", i grundskolan under musiklektionerna, på kulturskolan och, till sist, på gymnasiet. Allt detta, och mer därtill, räknas in i det livslånga lärandet.

Jag vill nu dra två paralleler mellan min undersökning och den forskningsartikel som står nämnd i delen Tidigare forskning: Georgii-Hemming, E. & Westvall, M (2010): *Teaching music in our time: student music teachers' reflections on music education, teacher education and becoming a teacher*.

Den första parallelen är kopplad till en av artikelns tre resultatdelar som rör de intervjuade studenternas erfarenheter och observationer om musikutbildningen i grundskolan. Studenterna påpekar en tydlig brist på användningen av kursplanen från musiklektarens sida och det tycks finnas en stor frihet i hur varje lärare tolkar kursplanen. Detta kan resultera i att musiklektioner enkelt kan tappa sitt syfte och mål. Och på längre sikt kan detta bidra till en stor nivåskillnad på musikkunskap bland de elever som senare söker sig till musikgymnasier. När vi nu tar den här problematiken till gymnasienivån, kan det här också påverka förståelsen av vilka kunskaper och färdigheter lärarna är ansvariga att undervisa sina elever i. Detta i sin tur kan påverka, vilket den här undersökningen visar, hur väl musikgymnasierna förbereder sina elever inför kommande musikstudier.

Den andra parallelen är kopplad till artikelns resultatdel där studenterna säger att grundskolorna bör visa upp en annan bild av musik än den som enbart visas upp i media. Detta eftersom media å ena sidan kan förstärka och väcka intresse för musikämnet hos elever. Medan det å andra sidan kan bidra till att musikämnet enbart kopplas till att "bli artist" och där bara vissa musikegenskaper och färdigheter anses vara viktiga för att hålla på med musik.

Här ser jag en tydlig koppling till det som jag tar upp i avsnittet Artistdiskurs visavi skoldiskurs (6.1.4). Utifrån det som Asp (2015) säger om att artistdiskursen är den diskurs som dominerar i musikgymnasierna, väcks frågan om det kan vara så att artistdiskursen börjar redan i grundskolan och även smyger in sig i musikgymnasierna? Utifrån detta tror jag att det är högst troligt att även elevernas uppfattning om vad det innebär att hålla på med musik kan påverkas av den här diskursen.

De ämnen som både Georgii-Hemming, E. & Westvall, M (2010) och Asp (2015) belyser tror jag är starka bidragsfaktorer till att elever kan få en skev uppfattning om vad det innebär att hålla på med musik. Vissa människor väljer att vara professionella musiker eller artister. Medan andra människor intresseras mer av den pedagogiska delen av musik och väljer att bli exempelvis musiklektare eller forskare inom musikpedagogik. Alltså håller båda dessa grupper "på med musik" och är därför viktiga och lika värda att lyfta upp inom både grund- och

gymnasieskolan. Att lägga för stort fokus på någon av dem blir därför felaktigt och riskerar att elever, och framtida musikstudenter, får en alldeles för onyanserad bild av musik under sin skolgång.

6.2 Metoddiskussion

Det finns olika faktorer som kunde ha påverkat mitt resultat. Användningen av kvalitativa intervjuer hjälpte mig att få beskrivningar av informanternas upplevelser och erfarenheter. Därför var frågorna på intervjun så öppna som möjligt, så att informanterna kunde känna sig fria att svara och diskutera. Om jag däremot skulle ha använt mig av kvantitativa intervjuer, skulle jag inte ha fått lika nyanserade svar som jag nu har fått.

Eftersom studien till stor del bygger på intervjuer med enbart tre personer, har urvalet således blivit ganska litet i relation till hur många musikstudenter, och potentiella intervjupersoner, det faktiskt finns. Här måste det nämnas att studiens resultat hade kunnat se annorlunda ut, om jag hade intervjuat tre andra personer. Studien skulle även kunnat ha fått ett annat resultat om jag hade intervjuat ytterligare studenter.

En till aspekt att ha i beräkning är att alla tre intervjupersoner gick sitt andra år på Musikhögskolan vid intervjutillfället. Vilka svar skulle jag ha fått om jag istället skulle ha intervjuat elever som går sista året på gymnasiet och som vill komma in på en musikhögskola? Eller elever som nu studerar musik på folkhögskolan och som tidigare har studerat vid ett musikgymnasium? Sannolikt är att dessa aspekter skulle ha kunnat påverka resultatet av denna studie.

Det hermeneutiska perspektivet säger att den som genomför, eller tolkar, en intervju alltid gör det med sina egna erfarenheter som utgångspunkt. Eftersom min forskningsfråga är inspirerad av min egen upplevelse av gymnasiet, har detta kunnat påverka hur jag som intervjuare tolkade informanternas svar. Studiens resultatdel, och framförallt diskussionsdel, hade därför kunnat se annorlunda ut om någon annan än jag hade skrivit dem.

Hur noggrannt jag transkriberade intervjuerna hade också kunnat påverka tolkningen av dem. Därför hade jag som mål att vara så detaljerad som möjligt under transkriberingen för att få med varje litet uttryck som personerna sa. Här ser jag en parallell mellan hur mina intervjuer gick till och det som Kvale beskriver som den hermeneutiska cirkel, eller spiralens växelspel; ”Den närmare bestämningen av de enskilda delarnas mening kan så småningom förändra den ursprungligen föregripna meningen hos helheten, som återigen kan komma att förändra meningen hos de enskilda delarna och så vidare” (Kvale, 1997, sid. 50).

6.3 Fortsatt forskning

Den här undersökningen har väckt några frågor som jag tycker är värda att undersöka och diskutera i framtida forskning. Under genomförandet av den här studien, där mycket faktainsamling och intervjuer om ämnet har gjorts, har jag börjat fundera på varför musikgymnasier väljer att inte inkludera fler av dessa högskoleförberedande kurser i sina musikprogram? Trots att kurserna redan finns, tycks de ha blivit bortglömda. Varför är det bara vissa skolor som erbjuder sina elever kurserna Ensembleledning eller Gehörs- och musikleära 2? Ska inte utbildning vara lika för alla oavsett var i landet man väljer att studera? Är det en fråga om pengar? Har det med lärarnas engagemang att göra när det kommer till

ansvaret att följa Skolverkets styrdokument? Eller är det gymnasieskolans skollledning som sätter ribban på sin utbildning för låg?

De här är många och intressanta frågor som har väckts inom mig, och som värda att fortsätta undersöka i framtida forskning. Det skulle verkligen vara intressant att undersöka hur de olika musikgymnasierna i Sverige fungerar och vad som gör att nivån på undervisningen ser olika ut på dem.

Ett annat möjligt forskningsområde är folkhögskolornas roll i elevernas musikaliska utveckling, samt förberedelser inför högre studier i musik. Återigen har gymnasiet ett stort ansvar i den här frågan. Den här studien har konstaterat att musikgymnasiet endast förbereder sina studenter inför högskolan till en viss del, medan folkhögskolan förbereder dem mer. Borde det inte finnas ett större samarbete mellan folkhögskolan och de estetiska gymnasierna för att studenternas utveckling ska gynnas mer? Till exempel kan gymnasiestudenterna i god tid informeras om de möjligheter och verktyg som folkhögskolan erbjuder. Gymnasiet borde också betona vikten av att studera ett eller två år på folkhögskolan för att få tillräcklig förberedelse inför fortsatta studier inom musik.

7 Referenser

- Asp, K. (2015). *Mellan klassrum och scen - en studie av ensembleundervisning på gymnasieskolans estetiska program*. Doktorsavhandling. Lund Universitet, Lund.
- Georgii-Hemming, E. & Westvall, M. (2010). Teaching music in our time: student music teachers' reflections on music education, teacher education and becoming a teacher. *Music Education Research*, 12(4), 353-367.
- Gilje, N. Grimen, H. (1992). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*. Göteborg: Daidalos.
- Hägerhed, S. (2007). *Det estetiska programmet är studieförberedande, men förbereder det för studier för musikhögskolan?* Examensarbete. Kungliga Musikhögskolan. Stockholm.
- Khoring, B (2017). *Jag vill plugga musik! – en intervju om folkhögskolelärares uppfattningar om den musikhögskoleförberedande instrumentalundervisning*. Examensarbete. Musikhögskolan Ingesund. Ingesund.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Ljungdahl, R. (2013). *Musikteori i musikundervisning – en intervjustudie om sångpedagogers syn på och arbete med musikteori i enskild undervisning på gymnasiet*. Examensarbete. Musikhögskolan Ingesund. Ingesund.
- Molander, B. (1988). *Vetenskapsfilosofi*. Stockholm: Thales.
- Teachout, D. (1997). Preservice and Experienced Teachers' Opinions of Skills and Behaviors Important to Successful Music Teaching. *Journal of Research in Music Education*, 45(1), 41-50.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Internet

Kungliga Musikhögskolan

https://www.kmh.se/utbildningar/sa-soker-du/nationell_antagningsomgang/antagningsprov-amneslarare.html

(Hämtat: 2019/10/11)

Skolverket

<https://www.skolverket.se/undervisning/gymnasieskolan/laroplan-program-och-amnen-i-gymnasieskolan/gymnasieprogrammen/program?url=1530314731%2Fsyllabuscw%2Fjssp%2Fprogram.htm%3FprogramCode%3DES001%26tos%3Dgy&sv.url=12.5dfce44715d35a5cdfa9295>

(Hämtat: 2019/10/11)

Örebro universitet

<https://www.oru.se/institutioner/musikhogskolan/utbildning/fardighetsprov/provbeskrivningar/lo1.2/>

(Hämtat: 2019/10/16)

Musikhögskolan i Malmö

<https://www.mhm.lu.se/utbildning/antagning-sa-har-soker-du/amneslararutbildning-i-musik/lokala-prov-l-prov>

(Hämtat: 2019/10/16)

Göteborgs universitet

<https://hsm.gu.se/Utbildning/larare-i-amnet-musik/antagning-lararutbildning-i-musik>

(Hämtat: 2019/10/16)

Luleå tekniska universitet

<https://www.ltu.se/edu/program/LYaeGA/Amnen-och-kombinationer/Musik/Antagningsprov>

(Hämtat: 2019/10/16)

Rytmus

<https://rytmus.se/program/estetiska-programmet-inriktning-musik-instrument-och-sang/stockholm/>

(Hämtat: 2019/12/10)

S:t Eriks gymnasium

https://steriksgymnasium.stockholm.se/sites/default/files/poangplan_esmu-muprod_ht_19.pdf

(Hämtat: 2019/12/10)

Stockholms estetiska gymnasium

<https://www.estetiska.se/wp-content/uploads/2019/12/Po%C3%A4ngplan-2019-20.jpg>

(Hämtat: 2019/12/10)

Kulturama

<https://www.kulturama.se/gymnasium/program/estetiska-programmet/artist-musiker/>

(Hämtat: 2019/12/10)

Folkhögskola.nu

<https://www.folkhogskola.nu/om-folkhogskola/sa-funkar-folkhogskola/>
(Hämtat: 2020/04/29)

Ågesta folkhögskola
<https://www.agesta.nu/utbildningar/musiklinjen/afro.html>
(Hämtat: 2020/04/29)

Bromma folkhögskola
<https://www.brommafolkhogskola.se/utbildningar/musik/#bredd>
(Hämtat: 2020/04/29)

Birkagårdens folkhögskola
<http://www.birkagarden.fhsk.se/rml/inriktningar/hogskoleforberedande/>
(Hämtat: 2020/04/29)

8 Bilagor

8.1 Bilaga 1 - Mejl till informant

Jag heter Bianca Bernardi och studerar till musiklärare och sångpedagog på Kungliga musikhögskolan i Stockholm.

Detta år har jag påbörjat mitt examensarbete och behöver utföra ett antal intervjuer som kommer att ingå i min undersökning av gymnasieelevers upplevelser av förberedelser inför eventuell ansökan till en musikhögskola.

Syftet med min studie är att belysa på vilka sätt gymnasieskolans högskoleförberedande estetiska program i musik, erbjuder tillräcklig förberedelse och tillräckliga kunskaper inför antagning till högskolestudier i musik. Jag vill med studien att ta reda på vilka uppfattningar studenterna på musikhögskola beskriver gällande gymnasieskolans högskoleförberedande estetiska program i musik i relation till antagningen till högskolestudier i musik.

För att studera detta kommer jag att kvalitativa intervjuer som jag sedan kommer att sammanställa och analysera för att komma till ett resultat.

Din medverkan innebär att du kommer att svara på några frågor i form av en gruppdiskussion. För att kunna komma ihåg allt kommer jag att behöva spela in hela intervjun. De inspelade Intervjuerna kommer endast att användas för mitt examensarbete och de kommer att förvaras så att ingen obehörig kan komma åt dem.

Du kommer att garanteras anonymitet i studien. Deltagandet är frivilligt och du kan om så önskas avbryta ditt deltagande i studien när du vill.

Jag vill att du som informant ger ditt samtycke till att bli intervjuad, ger tillåtelse till i vilka sammanhang intervjuuttalanden får redovisas samt tar ställning till om uttalanden och beskrivna handlingar i intervjuerna bör vara anonyma eller ej.

Bianca Bernardi
Musikstuderande 2019
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
Box 27 711
115 91 Stockholm
Mobil: 0733881129

8.2 Bilaga 2 - Samtycke till medverkan i forskningsstudie

Jag samtycker till att bli intervjuad

JA

Jag anser att den information jag har fått om studien är tillräcklig.

JA   Nej

Jag vill att mina beskrivna handlingar och mina uttalanden i intervjuerna ska vara anonyma om de redovisas.

JA   Nej

Namn _____
_____

Ämne _____
_____

Plats _____
_____

Ålder _____
_____

Antal år som verksam-
_____

Datum och
ort _____
_____

Underskrift _____
_____

8.3 Bilaga 3 - Intervjuguide

Stora delområden

1. Upplevelser av gymnasieskolans estetiska program musik

- a. Hur upplevde du...?
- b. Vad tänkte du då?
- c. Vad kände du?

2. Upplevelser av högskolans antagningsprov

- a. Berätta om...?
- b. Vad upplevde du som positivt?
- c. ... negativt?
- d. Vad var utmanande?

3. Uppfattning om kunskapsnivån mellan gymnasiet respektive högskola

- a. Hur uppfattade du att kunskapsnivån stod i relation til

4. Uppfattning av kunskapsnivå idag

5. Berätta...

6. Övriga frågor eller kommentarer

- a. Har du några frågor du skulle vilja ställa nu till mig?